Ennakkovaikuttaminen: EU:n maaperän terveyslaki MmV 7.2.2023

Teija Haavisto, Erikoissuunnittelija, Kiertotalousratkaisut

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Maaperä tärkeä osa ympäristöongelmien ratkaisua – maaperäsäädös tarpeellinen

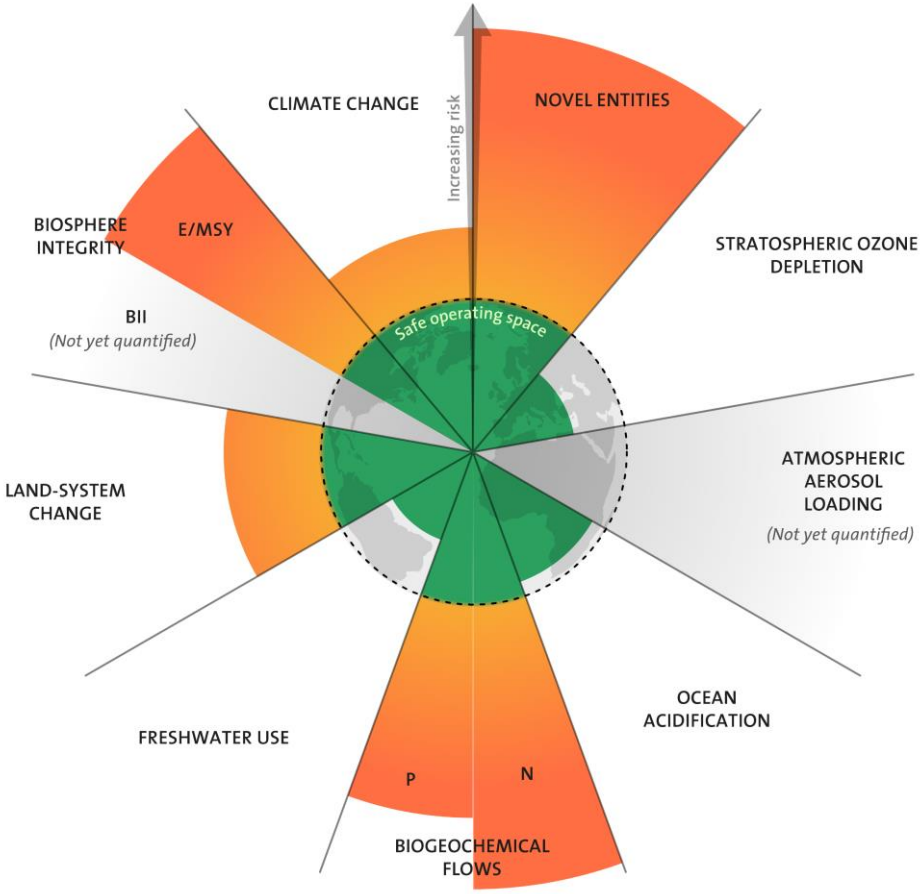

Lähde: Persson et al. 2022

Lähde: Vuoteen 2030 ulottuva EU:n maaperästrategia

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Maaperän terveyttä koskeva säädös

- Valmistelussa tärkeää:
  - Ottaa huomioon jäsenvaltioiden väliset erot olosuhteissa kuten maaperä, ilmasto, maankäyttö, elinkeinorakenne
  - Jättää jäsenmaille liikkumavaraa toimeenpanossa
  - Riskiperusteinen lähestymistapa
- Kynnysarvot
  - Kansalliset lähtökohdat laatimiselle tai kokonaan kansallisessa harkinnassa
  - Kynnysarvojen oikeudellinen merkitys ja soveltamisperiaatteet tarkoituksenmukaisia, selkeitä ja riskiperusteista tarkastelua tukevia
  - Jos kynnysarvoja esitetään, niin niiden käyttö voisi rajautua tutkimus- tai arviointitarpeen tunnistamiseen ja näiden selvitysten käynnistämiseen.

Kestävä käyttö

- Tärkeää, että kestäviä käytäntöjä otetaan käyttöön laajemmin ja kehitetään edelleen
- EU yhteisen maatalouspolitiikan kansalliset toimet oikeansuuntaisia, mutta riittämättömiä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen
- Suunnattava resursseja sellaisten käytäntöjen kehittämiseen, jotka ovat yhtä aikaa hyödyllisiä niin ilmaston, vesiensuojelun kuin luonnon monimuotoisuudenkin kannalta.

Kuva: Riku Lumiaro

Tutkimus ja seurannat

- Olemassa olevat seurannat painottuneet lähinnä peltoalueiden seurantaan
- Haitallisia aineita ja monimuotoisuutta koskeva seuranta vähäistä
- Tietopohjan parantamiseksi tarvitaan alueellisesti, maankäyttömuodoittain ja seurattavien muuttujien osalta kattavampaa maaperän tilan seurantaa
- Tunnettava maaperän alkutilanne toimenpiteiden kohdentamiseksi riskiperusteisesti heikentyneille alueille ja toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi

- Maaperän terveystodistusta koskeva linjaus kannatettava. Maaperän tilaa koskeva tiedon pitäisi siirtyä myös alueiden vuokrauksen ja haltijuuden vaihtumisen yhteydessä

Pilaantuneet maa-alueet

- Tuki YM esittämälle kannalle
- Ehdotus: jäsenmaille asetettava velvoite laatia kansalliset pilaantuneiden maa-alueiden riskinhallintastrategiat
  - Kansallinen toimintaympäristö
  - Tarkoituksenmukaiset toimet
- Sääntelyn tulisi olla joustavaa ja huomioida jäsenvaltioiden nykyinen kansallinen lainsäädäntö
- Unionin sääntelyllä voi olla merkittäviä vaikutuksia muun muassa puhdistamisesta vastuussa olevien tahojen oikeudelliseen ja taloudelliseen asemaan sekä valtion ja kuntien vastuihin ja velvoitteisiin
- Riskinarviointien täydellisen harmonisoinnin sijaan siinä käytettäviä terveysperusteisia viitearvoja voitaisiin yhtenäistää
- Prioriteettilistan rinnalla tai sen sijaan aina selvitettävä mitä toimintaa alueella ollut ja millaisia aineita toiminnasta on voinut päästä maaperään.

Maan käyttöönotto

- Ehdotetut keinot kannatettavia
- Tarvitaan joustavuutta olosuhteiden mukaan
  - Suomessa vihreän siirtymän teolliset investoinnit, elinkeinorakenteen ja energiantuotannon muutokset sekä infrastruktuurin kehittäminen tulevat viemään myös aiemmin rakentamatonta maata
- Maaperästrategian, tulevan maaperäsäädöksen, EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen tavoitteita tulisi tarkastella kokonaisuutena ja varmistaa niiden keskinäinen koherenssi
- Maan käyttöönoton seurannan osalta selvitettävä soveltuvat tietoaineistot
- Peltolohkorekisterin kehittäminen myös maaperäseurantaan

Kuva: Kai Widell

Kiitoksia!

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute